

STIKLS IR VĒRTĪGA IZEJVIELA

Kaspars Zakulis,
Latvijas Zaļā punkta direktors

Katru gadu Latvijā pārdod aptuveni 50 tūkstošus tonnu stikla iepakojuma, un tas ir ne tikai vērtīgs, bet arī mūžīgs materiāls. Stikls dabā nesadalās, taču pārkausēt to var neierobežoti daudz reižu. Ja iemetam pudeli vai burku sadzīves atkritumiem paredzētā konteinerā vai izmetam dabā, poligonā, ezerā vai mežā tas atradīsies mūžīgi. Tas būtu ļoti bezjēdzīgs stikla izstrādājuma mūža noslēgums, un arheologi, kas pēc tūkstoš gadiem izrakumos pētītu mūsu dzīvesveidu, neko labu par mums nedomātu. Pavisam cita jēga stiklam ir tad, ja to iemet šķirošanas konteinerā. Atkritumu apsaimniekotājs šo izejmateriālu pārdod kādai no stikla pārkausēšanas rūpnīcām, kas ar

lauskām var aizvietot 30–40 % dabas resursu – smiltis un sodu –, kā arī ietaupīt 20–30 % ūdens un fosilos resursus, kas jātērē, lai masu izkausētu. Līdz ar to ietaupās ne tikai darbs un materiāli, bet arī stikla taras izmaksas ir mazākas, kas ļauj sulās pudeli vai zaļo zirnīšu burciņu pārdot lētāk.

Kāpēc stiklu nepārstrādā Latvijā?

Savulaik Latvijā bija pat vairākas stikla pārkausēšanas rūpnīcas: Rīgā, Narvas ielā, pārkausēja logu stiklu, bet Grīziņkalnā un Daugavgrīvas ielā bija stikla taras pārstrādes rūpnīcas. Bet laiki mainās, izejvielu un energoresursu cenas pieaug, palielinās arī ražošanas jaudas, un vairs nav izdevīgi katrā pilsētā 365 dienas gadā visu diennakti darbināt šādas rūpnīcas, kur stikla masu kausē vairāk nekā 1500 grādu karstumā. Stikla pārstrāde ir labi attīstīta Lietuvā – Kauņā un Panevēžā. Tas nav tālu, tādēļ Latvijā sašķirotais stikls tiek vests uz rūpnīcām šajā mūsu kaimiņvalstī, jo, piemēram, Kauņas rūpnīcas jauda pēc modernizācijas ir 80 tūkstoši tonnu gadā. Savukārt lietuviešu PET pudeles nonāk pārstrādei Latvijā. Labāk darbināt vienu lielu rūpnīcu, nevis katram pa vienai nerentablai mazai rūpnīciņai. Igaunijā stiklu pārstrādā rūpnīcā Jarvakandi.

Sadzīves atkritumu noglabāšana būs dārga

Iedzīvotājiem jāsaprot, ka sadzīves atkritumu noglabāšana kļūs aizvien dārgāka un tarifi pieaugs. Atgādināšu, ka kubikmetrs stikla sver 300–400 kilogramu. Katra sadzīves atkritumu konteinerā izmestā stikla pudele padara to smagāku, tādēļ dārgāk ir jāmaksā par izvešanu un noglabāšanu poligonā. Jo mazāk stikla, jo vieglāki atkritumi – loģiski, ka arī jāmaksā ir mazāk. Pagaidām gan maksa par nešķirotu sadzīves atkritumu noglabāšanu ir tik neliela, ka tikai retais zina, cik par to maksā mēnesī. Bet tad, kad aizbrauc uz Eiropu, bieži nākas saskarties ar to, ka viesu mājā vai viesnīcā tūristus stingri instruē, kā šķirot iepakojumu. Un tad izrādās, ka vismaz 70 procentu no visa, ko izmetam, var sašķirot un otrreizēji pārstrādāt.

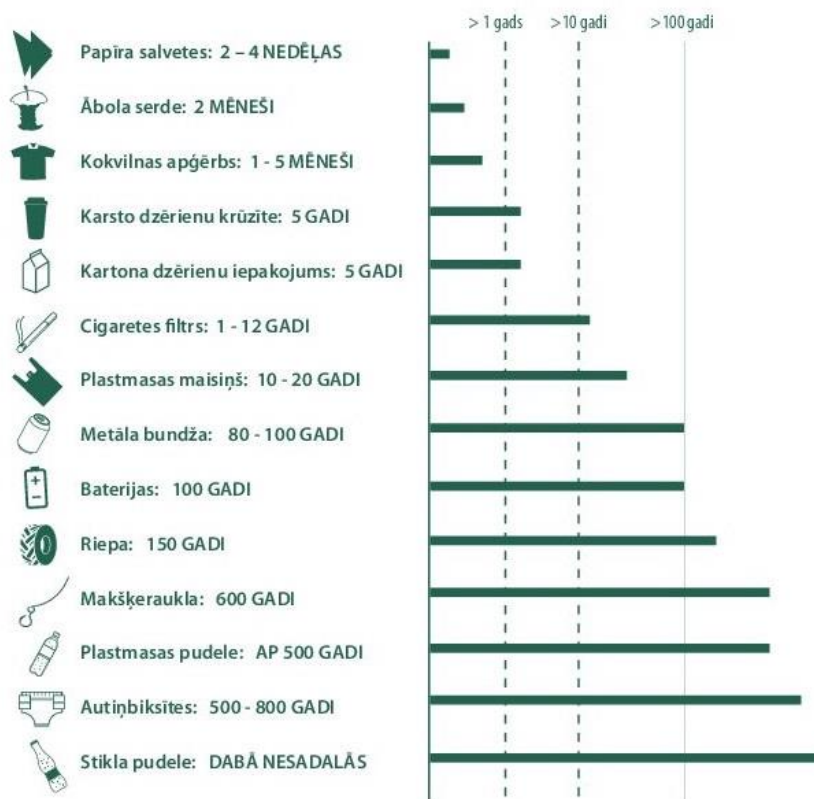
Šķirot ir vienkārši

Bieži vien cilvēki baidās no pārmaiņām un taisnojas, ka nešķiro, jo ir maza virtuve. Bet ir taču vienalga, vai visas drizas tiek liktas vienā lielā tvertne vai trīs mazākās: viena –

nešķirotiem atkritumiem, otra – vieglajam iepakojumam (plastmasa, metāls, kartons un papīrs), un tām blakus saliek stikla taru. Ideāli, ja atsevišķi tiek krāti pūstošie atkritumi un ik pārdienu izbērti kompostā. Šķirošanas tehnoloģijas pēdējos gados ir modernizētas, un gan Getliņos, gan Grobiņā ir uzbūvētas modernas pāršķirošanas rūpnīcas, tāpēc svarīgi no atkritumiem atšķirot stiklu, bet pavisam ideāli būtu, ja sadzīves atkritumos nenonāktu pūstošie jeb bioloģiskie atkritumi, jo tie sabojā visu. Ja par ieradumu kļūtu kompostēšana, kā arī stikla un vieglā iepakojuma atšķirošana, ikviens varētu samazināt parastajā sadzīves atkritumu konteinerā izmetamo daļu ne tikai par 70, bet pat līdz 90 procentiem.

Tiem, kuri atrunājas, ka nav vietas šķirotajiem atkritumiem, vēlos teikt: ja cilvēks kaut ko grib, viņš vienmēr atrod iespēju, kā to īstenot. Jo, piemēram, kuram gan neatrodas vieta aizvien lielākam televizoram vai ledusskapim?

ATKRITUMU SADALĪŠANĀS LAIKS DABISKĀ VIDĒ

DABĀ IZMESTIE ATKRITUMI:

Var radīt traumas,
savainojumus

Piesārņo augsni
un gruntsūdeņus

Kaitē ekosistēmai
un tās iemītniekiem

Sabojā ainavu
un zemsedzi

AVOTI:
Latvijas Valsts meži, Talkas.lv, Latvijas Zaļais punkts, Valsts Statistikas pārvalde
www.des.nh.gov

LATVIJAS
ZAĻAIS PUNKTS